

POLOTE LETA

EPESESE SOSE

TAWAKALUBA:TAMO

ODODIYA:

1 ¹Na ba: Polotela, Ya:su Kelisote ebene sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo doelamiya:, ba:bi okopi ipuwalo na ba: etala, mabu Godote ebene ubilo na ba:bema: laweniya:. Ba:bema: la: puya:te Epesese habalo Godokono tawakalubima: ba eda:hana Ya:su Kelisoko ipuwalo hibilo demedehonama, nale ba:moe leta la:tamo poememo.*

²Wadiyala aeno Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko iba:te ibino malemale komo ba:gala hete la:tamo nikalama:mena:ta.

Godote Kelisokono Oko Ipuwado Hiliyonomo Hidohido Komo Atamo Dikaa:mena

³Numa:la:, aeno Kodawa Ya:su Kelisokono Nabiwi ba: Godotela, ba:bene ale Kelisoko ipuwalo demedenama:, ebete ba:be komodo a hidonomamo kowalubinama: ebene Hunu Habalo kebe hidohido komate da:pola:na ba:bi komo hiliyonomo ebete atamo dito ikaa:mena. Ba:moe ba:be mabuma: wadiyala ale ebe komilimihoma:nema:!*^{*}

⁴Ba: hibila, ba:moe hopo ododi tupuimihino dopamo ebete a uwatiya:, ale Kelisokono oko ipuwado ebene tawakalubima: ba eda:hana, eta deha:potonomo kubate agodolo itanaheno ale ebene holoholo hapulu talonanomolo ba:ba ka:na kola:mota:hanama:. Iyo, ya:lo tetenomolo ale hawakalahaleheno ebete a malemalelo ba emalagidoloena* ⁵ebene ubi komo ba:bo ihatiya:, ebe ha:kiya ebe kokalakaluimima: ebete a uwatete Ya:su Kelisokono oko ipuwado a ebene hibi gugudima: komidima:.*

* 1:1 Oel 18:19-21; 19:1 * 1:3 Epe 2:6 * 1:4 Yon 15:16 * 1:5 Yon 1:12

⁶Ba:bema: numa:la:, ebete poko konomamo demalagidolona ba:be Gudugodone ebenu hidonomo malemale komo atamo dito dikaa:miya:, ba:be mabuma: wadiyala ale ebe komilimihoma:nema:!

⁷⁻⁸Ba: hibila, Kelisokono hawiti da:ka:ka:liya:, Godote a ba:be hawa:mo uwatete aeno kuba ododili komo egebolea:mete Saitanakono du genamane ba: dito uluhukua:tiya:. Numa:la:, ebete hiya:hiya: komo hiliyonomo ba iya:tawa ebenu mulunomo ukui komodo kebe komo atamo konomamo dikaa:miya:, ba:be malemale komoeno hido komo bada konomola:ka:!* ⁹⁻¹⁰Ba:bema: numa:la:, Godote ebenu ubilo kalakalago dihatiya: ba:be nopo ebete dopamo ugumuiya:, huiyatiya ba:ma tetelo ebete ba:be nopoeno komo atamo ba:ma ka:na hawakalimiya:, ebete ebenu hido oko Kelisoko ipuwado kupula:ma:ne. Iyo, ebete ba:moe hopolo ba:gala Hunu Habalo kebe tawakalubi ba:gala gobogobo ba:gala ilina ba:gala komo hiliyonomo komokomo dododiliya:, ba:ba:te hidonomamo kopola:nama: ebete ibi hiliyonomo kapiya ukui:mo kapiyuilamete Kelisote ibino Ko Gawadalagima: keda:nama: ebe ba:bo kihatemala:ne. Ba:bema: kalakala konomola, Godote kebe tete hidonomoma: da:goemene, ba:ba tetenomolo ba:moe nopoeno komote hibinomolo ba:bo kuluhukuma:ne!*

¹¹Ba: hibila, kebe komokomo hiliyonomate ba:moe hopo habalo ba:gala Hunu Habalo dikulinaka, ba:bi komate Godokono ubi komo kapiyado ikulihonaka, iyo, ba:moe hopo ododi tupuimihino ebete dopamo ebenu hido ukui komodo dihatiya:, ba:be nopoeno komokomo hiya:ma: komidilima: eta komote a:kuluhukamene. Ba:bema: a hawakalahaleha: tetelo Godote a mabuma: ebenu ubi keba ka:na kihatiya:, ebete ba: ba:ba ka:na ododiya:, iyo, ebete a Kelisoko ipuwalo uwatete a ebenu tawakalubima: ba:bo midiya:.* ¹²Numa:la:, a Yunapi ipuwalo puya:te Kelisoko dopamo hibima: da:midiya:ma:, Godote ebenu nopo atamo dopamo ba:bema: hawakalimiya: ale ebenu hido ododi komoma: ebe komilimihonama:. ¹³Huiyatiya ba:ma tetelo la: Yuha:pa:te Godokono tawakalubima: atumu a:keda:huimata, iyo, la: Godokono hibi taboeno komokomo dulihiuima, ba:be Hido Tabo komodo la:eno ka:ka: mula: komote ba hawakala, la: Kelisoko hibima: ba:bo midimata. Ba:bema: la:le Godokono hibi gugudima: eda:ha komo kohawakalimima:, ebete ba:be atu tetelo ebenu Gobogobo la:tamo ikalamia:ta, dopamo ebete hibinomolo keba ka:na ka:goiya: ba:ba ka:na. ¹⁴Numa:la:, Godokono Gobogobote a hibima: midipi hiliyonomo ipuwalo bemedena, ba:bema: a iya:tawahanomola kebe hidohido komate aeno Nabiwi Godogodolo a mabuma: da:pola:na, ba:bi komo hiliyonomate a ebenu guguda:tamo hibinomolo kikulihoma:na:, iyo, ba:be tete ba: ebete a ba:moe hopoeno

* 1:7-8 Epe 2:7; Kol 1:14 * 1:9-10 Lom 16:25; Kol 1:16,20 * 1:11 Lom 8:28-29

hiliyonomo temeteme komone duluhukua:temene ba:be kalakala tetela.
Ba: hibila, ba:ba tetelo ale ebena hido ododi komoma: ebe konomamo
komilimihoma:nema!*

Polote Epesese Sose Tawakalubino Komoma: Godotamo Da:toetoenakui

¹⁵Ba:moe ba:be mabuma: la:le Kodawa Ya:suku hibima: da:midinama
ba:gala la:le Godokono komo tawakalubi hiliyonomo malemalelo
demalagidolenama, na Polote ba:bi netewa komo dulihiimo, ¹⁶ba:ba
tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku nale la:eno komoma: kalakala
tabo Godotamo ba:bema: adipatenakomo, iyo, ba:be komote nagodolo
kekelanaha:. Ba:bene naeno toetoe tabo olamagi ipuwalo nale la: ba
emalagidolena ¹⁷Godoko ba:ma ka:na kiyamenakomo, ebena hibi komo
da:hawakalimina ba:gala mulu ukui tawakaluba:tamo dikalamena ebete
ba:be Gobogobo la:tamo kikalamema:, mabu hibila, ba:be Gobogobote
la: ipuwalo ba emedena, ebete la: komodobuilamema:na:ta la:eno tepo
ipuwalo Godokono hibi komo kiya:tawahama:. Numa:la:, ba:be Godo
ba: aeno Kodawa Ya:su Kelisote ebena Godoma: da:ka:mina ba:be
Helodawala, iyo, ebe ba: alo konomo ipuwalo demedena ba:be Nabiwila.*

¹⁸Ba:bene nale ebe eta komoma: gala ba:ma ka:na katoemehonakomo,
ebete la:eno tepo ipuwono gigiho na:hilama:mene la:le ebena taboeno
hibi komokomo kiya:tawahama:. Ba: ba:ba ka:na la:le ba:moe komo
kiya:tawahama:nemata, ebete la: hibilo a:ka:lamia:ta la:le Kelisokono
pe komoma: uliholo hidonomamo kemedinama:. Ba:gala la:le eta komo
ba:ma ka:na kakiya:tawahama:nemata, ebete la: ebena tawakaluba:tamo
kebe tepo ipuwono dogodogo komo ikalamema: hibinomolo da:goiya:,
ba:bi komoeno hido komo bada konomola:ka! ¹⁹⁻²⁰Iyo, ba:ba tetelo la:
ba:moe eta komo ba: atumu kakiya:tawahama:nemata, a hibima: midipi
ipuwalo oko dowatina ebena helote konomoma: eda:na, eta dawoeno
helote ba:be helo a:kagolonamene.

Ba: hibila, Godote ba:be atu konomo heloamo Kelisoko hoe ipuwane
dadipatiya:, ebe ebena Hunu Habamo magatate ebena tu hapu Ko
Gawadalagi luta baha:mo ba: dito nadipiya:.* ²¹Ba:be mabuma: Kelisote
ba:bolo Ko Gawadalagima: ba neda:na, ebena helote hiliyonomo hiya:hiya:
nopopino helo na:gogolena, iyo, ibi ipuwalo puya:te helohelonomoma:
deda:hana ba:gala puya:te helohelodopoma: deda:hana, puya:te Hunu
Habalo oko dowatihona ba:gala puya:te hopo habalo oko dowatihona,
ibi hiliyonomate ebena ubi komamo na:papamila:halena. Ba:gala
kalakala konomola, iba:te ba:ma tetelo keba ka:na kewagelena, iba:te
ba: ba:ba ka:na emedena emedena tetelo ebe kapiyatamo hibinomolo

* 1:14 2Kol 1:22 * 1:17 Kol 1:9

* 1:19-20 Ohale 110:1; Kol 1:11; 2Kol 13:4; Kol 2:12; 1:16; 2:10

ba:papamila:hanamena! ²²Iyo, hibila, Godote ebeno helo konomo Kelisotamo ba: ba:ba ka:na ikamiya:, ba:bema: Kelisote hiliyonomo komokomoeno Kodawanomoma: ba eda:na, Godote ebetamo helo atumu a:kikamiya: sose tawakalubino Watodawama: keda:nama: * ²³Ba:bema: sose tawakalubi ba: Kelisokono apela, mabu ebete ya:lo tetenomolo Hunu Habalo ba:gala hopo haba konomolo kebe hidohido oko ka:tupuilamiya:, ba:bi hiya:hiya: oko ba hawaminale ebete a sose tawakalubi ipuwado ebeno hidonomo kuititi oko bowatina.*

**Godote Hibima: Midipi Hoe Ipuwane
Uluhukulatelete Ibi Da:ka:kilamiya:**

2 ¹Ba:bema: numa:la:, la: dopamo Godokono ubi komamo papamila:haheno kuba ododili ipuwalo ba emedena, la:le ha:lahapima: eda:hanamimata. * ²Ba:ba tetelo la:le ba:moe hopo haboeno kuba ododili gabodo ba tolamena, kebe Kubadawate Godotamo papamila:haha: tawakalubi ipuwalo oko dowatina, la:le ba:be dawoeno gobogobo beta:matanamimata. Iyo, alomo hunulu demedehona ba:bi kuba gobogobate potamo da:papamila:hana, la:le dopamo ba:be atu Kubadawa la:eno Ko Gawadalagima: midinamimata. * ³Ba: hibila, dopamo a hiliyonomate komo kuba ododilipa:go kapiyuimiti ba: ba:ba ka:na emedenamima:, iyo, ale aeno kateneno kuba ubi komo konomamo ba emalagidolena aeno apeno hiya:hiya: kuba ukui komamo ba: dito papamila:halenakuima:. Ba:moe ba:be mabuma: ale komo hopo habanapima: ba eda:hana, Godote a hiliyonomoeno tepo ipuwoeno kuba komoma: konomamo maubate aeno kuba ododili komoeno huiya ikaa:mema: ba:bo goiya:.*

⁴Huiyatiya kalakala konomola, Godote a malemalelo ba emalagidoloena ebeno malemale atamo konomamo hawakalimina, * ⁵ba:bema: keba tetelo ale aeno kuba ododili ipuwalo ha:lahapima: deda:hanamima:, ba:ba tetelo ebete Kelisokono ododi komodo a uwatete ba: dito ka:kia:miya:. Iyo, ebete ebeno malemale komamo la:eno ka:ka: ba:ba ka:na mula:lelamiya:ta, ⁶ba:bema: hibila, Godote Kelisoko hoe ipuwane keba ka:na kadipatiya:, a hibima: midipa:te eba:go kapiyama: deda:huya:ma:, ba:ba tetelo Godote a ba: atumu ka:ka:mo ba kawadiya:paa:te ebete ubi ba:bo ihatiya:, ale ebeno Hunu Habalo Kelisokono Ko Gawadalagi helo ipuwalo eba:go kapimilo kopola:nama:.* ⁷Numa:la:, Godote ebeno malemale Ya:su Kelisokono ododi komodo atamo da:hawakalimiya:, ba:be malemale komote konomoma: deda:na, ebete ba:be komo emedena emedena tetelo kohawakaliminama: aeno ka:ka: ba:bema: mula:lea:miya:.

* 1:22 Ohale 8:6 * 1:23 Epe 4:10,15; Lom 12:5; Kol 1:18 * 2:1-5 Kol 1:21; 2:13
* 2:2 Kol 3:7; Tai 3:3 * 2:3 Kol 3:6 * 2:4-5 Lom 6:13 * 2:6 Kol 2:12

⁸ Ba:bema: hibila, la: Godoko hibima: da:midima, ba:be komodo ebete ebene malemale komamo la:eno ka:ka: a:mula:lelamia:ta. Iyo, la: ha:kiya la:eno eta hido ododi komamo la:eno ka:ka: mula: komo kalaweha:, huiyatiya ba:moe komo ba: Godokono dito ikame komola, ⁹ ba:bema: lumagiti ebene ka:ka: mula: komoma: awagahalo ebe ha:kiya ebe adipate modoboha.* ¹⁰ Ba:bema: numa:la:, a hibima: midipi ba: Godokono oko owati komokomola, iyo, ebete Ya:su Kelisokono ododi komodo a uliuli tawakalubima: a:midiya:, ale ebene oko ba owatina hidohido komokomo kododilnakoma:. Ba: hibila, a hawakalahaleha: tetelo ebete ebene ubi komo ya:lo ihatiya:, ale galane tetelo ba:moi komokomo hidamo kododilnakoma:.*

**Yunapi Ba:gala Yuha:pi Iba:te Kelisoko Ipuwalo
Kapiya Tawakalubima: Deda:hana**

¹¹ Ba:gala eta komo. Yunapi dubate ibi ha:kiya Godokono tama itamida kukala lawepima: ba ka:lamina, la: puya:te Yuha:pi ipuwalo da:hawakalahaliya:ma, iba:te la: Godokono kukala lawe:pa:pima: ka:laminakata. Iyo, iba:te la: Godokono tawakalubiha:ma: ga:lana, mabu iba:te ibino apelo kebe tama itamida komo hopo habanapino ukuia:mo da:lawiya:, ba:be komo Godokono ubi komoma: ga:lalo konomamo emalagidolona. Huiyatiya numa:la:, la: Yuha:pi puya:te hibima: da:midinama la: ba: atumu Godokono tawakalubilata, ba:bema: la: dopamo la:eno hibima: midiha: tetelo keba ka:na kemedeonamima, wadiyala la: ba:be kuba pakala emede komo hidamo nemalagidolala:. ¹² Ba:ba tetelo la: Kelisokoba: kapiyama: keda:hanamiha:, ba:gala la: kapelapima: ba eda:hana Godokono hibi Isalaela tawakaluba:go atumu kakapiyanamiha:. Ba:be mabuma: Godote ibi kowalubilinama: ibino iniwala:tamo kebe hiya:hiya: nopo da:tamoteholiya: ba:gala kebe hido tabo komokomo dolamagiya:, la: ba:bi komo iya:tawahaheno la: Godogodone eta hido komo lawema: uliholo kemedenamihia:, iyo, ba:be tete ga:ga:nomolo la:le ebene komo hibilo kiya:tawahanamihia:.* ¹³ Huiyatiya kalakala konomola, la: puya:te dopamo muhululu demedenamima, Ya:su Kelisokono hawiti la:eno kuba egebolelamema: da:ka:ka:liya:, ba:be hawi komodo Godote la: ba:ma tetelo tatalia:mo a:magaheliya:ta, iyo, ebete Kelisoko ipuwado ba:be hido komo hibinomolo ododiya:.*

¹⁴ Ba:bema: numa:la:, Kelisote keha pihigalo Yunapi ba:gala Yuha:pi kapiya tawakalubima: da:midiliya:, ba: ba:ba ka:na ebe ha:kiya ebe ibino milo komoeno nopoma: midiya: ibi ipuwalo etapa:te etapa:go gala alaholohokapoma:. Iyo, ba:bi netewa kapiyuimipa:te alaholo ipuwalo

* 2:9 1Kol 1:29-31; 2Tim 1:9 * 2:10 Tai 2:14 * 2:12 Kol 1:21; Lom 9:4 * 2:13 Kol 1:20

hiya:hiya: kopola:nama: ibi tetenomolo dopamo ditanami, ebete ba:be kala imi ebenu hoe komodo dito anabulimiya.* 15-16 Ba: hibila, Godote dopamo Moseseko ipuwado Yunapa:tamo dikalamiya:, Kelisote ba:bi hiya:hiya: Tutumu Tabo ba:gala kukala komokomo tama:mo a:miya:tiya:, mabu ebe ubila Yunapi ba:gala Yuha:pi ebete ibi hiliyonomo uwatete kapiya uli tawakalubima: ba midili, iba:te gala alaholohoheno ebe ipuwalo kapimilo kemedehonama: Iyo, ebete keha pihigalo da:hoyia: ba:be komodo Yunapi ba:gala Yuha:pi ibino alaholoho komo hibinomolo anakapumiya:, ba:gala ba:be atu tetelo ebete ibi hiliyonomo uwatete Godokono mabulubima: keda:hanama: ibi ebetamo gala a:kamagaheliya:.* 17 Ba:moe ba:be mabuma: Kelisote ba:moe hopamo pete ebenu Hido Tabo ba:ma ka:na polamagiya:, la: Yuha:pi puya:te Godogodone muhululu dopamo demedehonamima ba:gala a Yunapi puya:te ebe tamedopolo demedehonamima:, a hiliyonomate alaholohoheno kapimilo kemedehonama:.* 18 Iyo, a Yunapi ba:gala la: Yuha:pi a hiliyonomatamo modobo gabote bitana, ale Kelisokono ododi komodo aeno Nabiwi Godokono holoholo hapuamo kopelamema:, ba:be gabo ba: ebenu kapiya Gobogobote da:hiduimiya: ba:be gabola.

19 Ba:bema: kalakala konomola, la: Yuha:pa:te ba:ma tetelo Godokono holoholo hapulu kapelapimo kemedehonaha:, iyo, la: dopamo kapelapima: deda:hanamima ba:be komote ya:lo a:wibuya:, ba:bema: ba:ma tetelo la: Godokono badininipalama: ba eda:hana ebenu komo guguda:go kapiya tawakalubima: eda:hanamata.* 20-21 Ba:bema: hibila, la: Yuha:pi ba:gala Yunapi hibima: midipi, la: ba: Kodawa Godoko adikumino hiya: genamalata, iyo, Ya:su Kelisote detena la: hiliyonomo ba: ba:be genamama: eda:hanamata. Ebe ha:kiya ba:be talona genamoeno nakola huiya hototoma: eda:na, ba:bene ebete ebenu sose tupuimima: hiya:hiya: doelamiya: ba:bi okopi ba:gala puya:te Godokono ukui hawakalimipima: deda:hana ibi atumu, ibi hiliyonomo ba: ba:be genamoeno komo kodakoda aboma: eda:hana. Ba:bema: ba:ma tetelo ebete ebenu heloamo ba:be genamoeno hiya:hiya: keha modobuilamete ba moga:lamehole hunamo ba:bo adipatena,* 22 ba:ma ka:na la: Yuha:pa:te Kelisoko ipuwalo ba emedehona, ebete la: ba:gala Yunapi hibima: midipi, la: hiliyonomo kapimilo uwatete ebenu genama eteno ilinama: midiliti la: ba:bo moga:lamehokenata, ba:be genama ba: Godokono Gobogobote kebolo kemedena ba:be talona genamala.*

Godote Yuha:pa:tamo Hido Tabo Olamagi Oko Polotamo Dikamiya:

3 1 Ba:bema: na Polote Ya:su Kelisoko mabuma: du genamalo ba emedena la: Yuha:pi Godotamo a:wadiya:paa:latelenakomata, iyo,

* 2:14 1Kol 12:13 * 2:15-16 Sek 9:10; Kol 1:20,22; 2:14 * 2:17 Ais 57:19

* 2:19 Epe 3:6 * 2:20-21 1Kol 3:11,16 * 2:22 1Pit 2:5

nale ebenu tabo la:tamo dolamaginakomo ba:be mabuma: gabomana:te na ba:moe du genamamo ihateniya.*

²La: dopamo hibilo ulihuimata Godote ba:moe oko natamo ikanamiya:, ebenu malemale komote la: Yuha:pa:tamo ditana nale ba:be komo la:tamo kohawakalimima, * ³iyo, ebete dopamo kebe komo dugumuuya:, ba:ma tetelo ebete ba:be diya nopoeni ipuwa na iya:tunamiya:, nale ba:be komo ba:bema: hawakaliminakomo. Numa:la:, ba:moe leta ipuwalo na ba:be komo a:hawakalima:tepamo, * ⁴ba:bema: la: naeno tabo komokomo ka:lamihole ipuwalo wadiyala la: Kelisokono diya nopoeni ipuwa hidonomamo na:lawayi:la:, ba:be komo ba: nale ebegodone dopamo diya:tawuya:mo ba:be komola. ⁵Ba: hibila, hopo habalo dopamo demedehonama: ba:bi hiya:hiya: tawakalubi tetelo Godote ba:moe diya nopoeni ipuwa iba:tamo kahawakaliminakuiha:, huiyatiya kalakala konomola, a tetelo ebenu Gobogobote ebenu hido-talona okopa:tamo a:hawakalimiya:, ibi ba: ebete ebenu sose tupuimima: hiya:hiya: doelamiya: ba:gala puya:te ebenu ukui hawakalimipima: deda:huya: ba:bi okopila. ⁶Ba:bema: numa:la:, ba:moe diya nopoeni ipuwa ba: ba:ma ka:nala. Ba:ma tetelo Yuha:pi ba:gala Yunapi ibi hiliyonomate Hido Tabo hibima: midi komodo Godokono hidohido owalubi komo hiliyonomo kapimilo kuwatema:na:, ba:gala iba:te ebenu kapiya tawakalubima: ba eda:hana, Godote Ya:su Kelisoko ipuwado ibi kowalubilima: kebe tabo dopamo hibilo dolamagiya:, ba:be taboenu komote ibi hiliyonomatamo kapimilo kuluhukuma:ne.*

⁷Ba: hibila, ebenu oko na ipuwado owatima: Godote ebenu hiya:nomo helo ebenu malemalelo natamo ikanamiya:, iyo, ba:be ikame komodo ebete na ebenu okodawama: a:midiniya: nale Ya:sukunu Hido Tabo tawakaluba:tamo kolamaginakoma:.* ⁸Ba:bema: numa:la:, Godokono tawakalubi hiliyonomo ipuwalo puya:te hegehegenomoma: deda:hana ibi ipuwalo na deha:potonomoma: ba eda:na, huiyatiya Godote na lawenete hidonomo oko natamo dito ikanamiya:. Hibila, naenu oko ba: ebenu tabo Yuha:pa:tamo olamagi okola, iyo, Kelisogodolo kebe dogodogonomo komate da:pola:na, ebete ba:bi hidohido komamo tawakalubino tepo ipuwa dowalubilinako, na ba:be komoma: iba:tamo ba:bema: olamaginakomo.* ⁹Ba:gala Godote komo gogo hiliyonomolo dugumuinami, ebete ba:ma tetelo ba:be diya nopoeni komodo oko keba ka:na kowatina, nale ba:be komo tawakaluba:tamo atumu a:kahawakaliminakomo. Ba: hibila, ba:moe hopolo ba:gala alomo hunulu da:pola:na, Godoko ba:bi hiliyonomo ilina ododilidawama: eda:na, ba:bene ebete ebenu diya nopoeni ugumui komo ipuwalo ubi ba:ma

* 3:1 Pil 1:7,13 * 3:2 Kol 1:25 * 3:3 Epe 1:9-10; Kol 1:26 * 3:6 Epe 2:13,16-19

* 3:7 Kol 1:25 * 3:8 1Kol 15:9-10

ka:na ihatiya;, ¹⁰ebete ba:ma tetelo ebena sose tawakaluba:godolo ebena mulu komoeno hiya:hiya: hidohido komokomo kohawakalilamema:. Iyo, ebe ubila ba:be komodo Hunu Habalo demedehona ba:bi nopopi ipuwalo puya:te helohelonomoma: deda:hana ba:gala puya:te helohelodopoma: deda:hana, ibi hiliyonomate ebena mulu komo hidonomamo kumima:.

¹¹Ba:bema: hibila, Godote ya:lo tetenomolo kebe komote uluhukuma: ubi dihatiya;, komo gogo hiliyonomate ba petolame ukui hiya:ma: midihino ebete ba:ma tetelo aeno Kodawa Ya:su Kelisokono oko ipuwado ba:be komo hibinomolo ododiya:.¹²Ba:bema: kalakala konomola, ale ebe ipuwalo ba emedena ebe hibima: midi komodo ale Godokono holoholo hapuamo pelamema: toleha:ma: eda:hanama:, iyo, gigihote atamo a:hiya:midalo itana.*¹³Ba:be mabuma: na Polote la: bikiyalamemata, la:le naeno temeteme komoma: la:eno hibima: midi ipuwalo heloha:ma: akeda:hala:, mabu naeno temeteme komate la: hibilo owalubilinakata la:le Kelisoko mabuma: kawagahanama:.

**Hibima: Midipa:te Kelisokono Konomo Malemale Komo
Kiya:tawahama: Polote Tabo Dolamagiya:**

¹⁴Ba:moe ba:be mabuma: komo hiliyonomo tetelo nale Nabiwi Godokono holoholo hapuamo pupamo pemedete la: mabuma: ebe na:petoemehonakomo, ¹⁵mabu hibila, puya:te Hunu Habalo demedehona ba:gala puya:te hopo habalo demedehona, Godoko ba: ibi hiliyonomoeno Nabiwila, iyo, ibi hiliyonomoeno ka:ka:te ba: ebe kapiyagodone puluhukuna.

¹⁶Ba:bene nale Godoko na:toemehonakomo, ebete ebena Gobogoboeno helo ikame komodo la:eno tepo ipuwoeno ukui ka:kodakoduilamema:. Iyo, ebe modobola la: kowalubilima:, mabu kebe dogodogo komate ebena hido A:la:minanomo Habalo da:pola:na, ebete ba:bi hidohido komamo tawakalubino tepo ipuwa owalubilinako. ¹⁷Ba:gala nale ebe gala na:katoemehonakomo, la:le Kelisoko hibima: ba midina ebete ba:be komodo la:eno tepo ipuwalo kemedena:ma:. Numa:la:, malemale emalagidolo komo ba: hido pali haka huiyala, ba:bema: nale eta komoma: Godoko ba:ma ka:na katoemehonakomo, ebete la: ba owalubilina la:eno tepo ipuwoeno hahate ebena malemale haka ipuwamo na:tohamena:, iyo, wadiyala malemale emalagidolo komo kapiyate la:eno hiliyonomo ododili komoeno mabuma: neda:namene.*¹⁸Ba: ba:ba ka:na la:le Godokono komo tawakalubi hiliyonomago ukui hidamo kolawema:nemata, Kelisokono malemale emalagidolo komote konomoma: deda:na ba:be komo la:le kapimilo kiya:tawahama:. O ebena malemale bada konomola:ka:, iyo, ba:be malemale komo eta lumagiti modobotema:

* 3:12 Yon 14:6; Lom 5:2 * 3:17 Yon 14:23; Kol 1:23; 2:7

hiya:hiya: modobolatele gabo nipo oholena! ¹⁹Ba:bema: numa:la:, komo hopo habanapa:te Kelisokono malemale komoeno ipuwa hibinomolo a:kiyatawahanakamena:, huiyatiya nale Godoko betoemehonakomo, ebete la: ba owalubilina la:le ba:be malemale komo hidonomamo kiya:tawahama:. Hibila, ba:moe ba:be gabodo ebete ebena hido emede komamo la:eno tepo ipuwa konomamo da:tabuilamelelamemena:, ba:ba tetelo la:eno ododili ipuwalo la: ebe huiyama: hibinomolo keda:hama:nemata.

²⁰Ba:bema: kalakala konomola, aeno tepo ipuwoeno modoboha: komo komodobuilamema: ale aeno ubi miya:te ipuwalo kebe hidohido komo uwatema: Godoko da:kiyamenakoma:, ebe modobola ba:bi komo hiliyonomo atamo ikaa:me, iyo, ebete atamo modobonomolo ikaa:mete gala eta tetelo dito kakikaa:mema:ne, mabu ebena helo komote aeno tepo ipuwalo oko bowatina. ²¹Ba:bema: ba:moe hopo haboeno kuititi tete peheno, wadiyala Kelisokono sose tawakaluba:te ebe ipuwalo ba emedena ibino oko owatiho komo ipuwado Godoko nawagaminanakamena:, iyo, emedena emedena tetelo awagaha komote ebegodolo nitanamene! Ba:moe tabo ba: hibinomola, ba:ba:la!

Hibima: Midipi Hiliyonomate Kelisokono Kapiya Apema: Deda:hana

4 ¹Ba:bema: nale aeno Kodawoeno oko mabuma: gabomanino du genamalo ba emedena la: ba:ma ka:na toelameholemata, Godote la: ebena ubilo kowapata:lamenama: da:ka:lamiya:la, wadiyala la: ba: ba:ba ka:na ebena hidohido ga:limapi gugudima: neda:haniya:la: * ²Ba:bene la:eno kapiyuimi ipuwalo etate eta malemalelo demalagidolona, ba:be komo kohawakalimima: wadiyala etate etatamo tiyolo akamaubanakala:, iyo, wadiyala la: ha:kiya la: hopamo miya:tete komopa:tamo temeteme ikalameha:ma: ba eda:hana komopino komoma: ubiha: tabo tiyolo akaga:lanakala: * ³Numa:la:, Godokono Gobogobote la:eno tepo ipuwamo dihatelamena ba:be hetete la: kapiya tawakalubima: midilinata, ba:bema: la:eno ukuilo la:le kapiyama: eda: komo hidonomo komoma: ba ga:lana, la:eno ododili komo hiliyonomo ipuwalo gabo hidonomamo numinakuya:la: ba:be komote la:godolo hibilo kitanama:.*

⁴Ba: hibila, ale kebe hido komo kumima: uliholo demedenama: ba:be komo ba: kapiyala, iyo, Godote a a:ka:miya: ale aeno emede ipuwalo ba:be komo kapimilo kolatiminama:. Ba: ba:ma ka:na a ebena tawakalubi ba: kapiya ape huiyala, ba:gala a ipuwalo oko dowatina ba:be Gobogobo atumu ba: kapiyanomola. ⁵Iyo, aeno Kodawa ba: atumu kapiyala, aeno hibima: midi komo ba: kapiyala, ba:gala aeno watowatopa:te a kebe beyamo da:wadua:tiya: ba:be beya atumu ba: kapiyala. ⁶Ba:gala aeno

* 4:1 Kol 1:10 * 4:2 Kol 3:12-13 * 4:3 Kol 3:14-15

Nabiwi Godoko ba: kapiyala, iyo, hopo habanapi hiliyonomate ebegodone ikulihuya:, ba:bema: ebe kapiyate ibi hiliyonomoeno Namutudawama: ba eda:na, ibi hiliyonomagodolo ebenu oko bowatina, iyo, ebete ibi hiliyonomo ipuwalo bemedena.*

⁷Ba:gala eta komo. Kelisote Godokono hiya:hiya: oko a ipuwado kowatihonama: ebete eta kapiyatamo eta hiya:nomo helo komo ikamete, eta kapiyatamo eta hiya:nomo helo komo akikamiya:, a hiliyonomatamo malemalelo ba: ba:ba ka:na ikaa:mehuiya:, iyo, ebete ebenu ubi komo atamo keba ka:na kihatiya:, ebete oko owati komoeno helo atamo hiya:hiya: ba:ba ka:na ikaa:mehuiya:.* ⁸Ba: hibila, Godokono Bukalo eta tabote ba:be komo ba:ma ka:na hawakalimina,

“Godokono Oemedawa Kelisote hopo habanapi kowalubilima: ebenu hiya:hiya: komo iba:tamo malemalelo dito ikalameholiya:. Iyo, puya:te eba:go dalaholohonama:, ebete ibino wato kikipo lawete, ba:bene ebenu awagaha habamo da:nodoluya:, ebete ebenu tawakaluba:tamo malemale komokomo ba:bo ikalameholiya:.”*

⁹Ba:bema: wadiyala la: ba:moe taboenu ipuwa hidamo ba:ma ka:na nemalagidolala:. Kelisote ebenu awagaha habamo hibinomolo odoluya:, mabu dopamo ebete ebe ha:kiya deha:potoma: miditi ba:moe hopoenu ha:laha tawakalubino habamo dito nihitiguya:.* ¹⁰Iyo, pote hoe ipuwamo da:nihitiguya:, ebe ba: galane tetelo alomo hununomamo ebenu awagaha haba lawema: da:nodoluya: ba:be atu dawala. Ba:bema: ebete Ko Gawadalagi haba ba:ba ka:na da:nelawiya:, ba:ba tetelo ebete Hunu Habalo ba:gala hopo haba konomolo kebe hidohido oko ya:lo tetenomolo da:tupuilamiya:, ba:bi hiya:hiya: oko hiliyonomo hawaminalema: tabo ba:bo ihatiya:.

¹¹Ba:bema: ebete ba:bi oko kohawaminalema:, ebete ebenu hiya:hiya: oko owati komoeno helo hopo habanapa:tamo malemalelo ikalameholiya:. Iyo, ebete komopi ba noelame iba:tamo helo ikalamiya: iba:te hiya:hiya: hopolo ebenu kapiya hibi sose konetupuimima:, ba:gala ebete Godokono ukui hawakalimipa:tamo eta helo atumu a:kikalamiya: iba:te oko hidamo kowatima:, ba:gala ebete ebenu Hido Tabo atapa:tamo eta helo atumu a:kikalamiya: hibima: midiha:pa:te iba:godone hibi komo kulihoma:, ba:gala ebete hiya:hiya: pasta ba:gala Godokono Bukoenu hiya:hiya: taboenu ipuwa iya:tulamepi ibi hiliyonomatamo eta helo atumu a:kikalamiya:.* ¹²Numa:la:, ebete ebenu hiya:hiya: helo Godokono tawakaluba:tamo ba:ba ka:na ikalameholiya:, mabu ebete ebenu ubi

* 4:6 1Kol 12:6 * 4:7 Lom 12:3,6 * 4:8 Ohale 68:18 * 4:9 Yon 3:13

* 4:11 1Kol 12:28

bihatiya: ibi hiliyonomo ba heluilame iba:te ba:moe hopolo ebeno hiya:hiya: oko kowatihonama:, iyo, ba:moe ba:be gabodo ibi hiliyonomate kapimilo Kelisokono apema: ba eda:hana ibino hibima: midi ipuwalo hidonomamo kapepehoma:na. ¹³Ba:bema: a hiliyonomate ba:ba ka:na aeno hibima: midi komoeno ododili ipuwalo kapiyanomo tawakalubima: ba eda:hana, a kapimilo Godokono Guduino komo hibinomolo ba:bo kiya:tawahama:nema:. Ba: hibila, ale aeno ukuilo koko kelatala apepeho tawakalubima: deda:hama:, Kelisote ebeno tuputupunomo ododili ipuwalo keba ka:na kemedena, ale ba:ba ka:na aeno ododili ipuwalo ebe huiyamo hibinomolo bemedehonama:.*

¹⁴Ba:bema: numa:la:, ha:da amiho dubate ibino mulu ukui komamo tawakalubi kuba gabamo hiya:hiya: magatalema: ba ewagelena, puya:te ibino tabamo da:papamila:hanaka ibi ba: daedae gugudi huiyala. Iyo, huhuti hiya:hiya: hapuni a:mo tetelo koko gawiyate hiya:hiya: keba ka:na ka:mahila:halenaka, ba:bi tawakalubi ba: ba:ba ka:nala mabu iba:te ibino ukui ipuwalo gagagagama: eda:hana. Huiyatiya ale aeno hibima: midi ipuwalo hegehege gugudima: eda:ha komo da:miya:pama:, ba:ba tetelo ale ha:da amihopino iya:tulame komamo gala a:kaguda:ma:, ¹⁵iyo, ale huiyatiya aeno emede ipuwalo komopi malemalelo ba emalagidolena, etate etatamo Godokono hibi tabo komokomo kapiya ba:bo olamagiminakoma:. Ba:be gabodo ale hidonomamo apepehote aeno ododili hiliyonomo ipuwalo Kelisoko huiyama: keda:hama:nema:, mabu a sose tawakalubi Kelisokono apema: ba eda:hana ebe ba: aeno apeno watoma: eda:na.* ¹⁶Ba: hibila, wituwitate apeno hiya:hiya: komo hidamo moga:lameholete, ba:bene ba:bi komate ibino ape kapiya ipuwalo ba pola:na ibino hiya:hiya: oko modobolo owatihona. Ba:bema: numa:la:, Kelisokono malemale komo ba: ebeno apeno wituwitu huiyala, iyo, ba:be malemale komote sose ipuwalo ba itana, sosete hibima: midi ipuwalo hidamo apete hiya:hiya: oko owatihoma: helonomoma: ba:bo keda:ma:ne.

**Hibima: Midiha:pino Emede Komo Ba:gala Hibima:
Midipino Uli Ka:ka:go Emede Komo**

¹⁷⁻¹⁸Ba:be mabuma: nale la: Kodawa Kelisokono mahilamo ba kiyalame ba:moe eta komo ko komonomoma: goemo, hibima: midiha:pa:te keba ka:na kemedehona, la:eno emede ipuwalo ibi huiyama: akeda:hala:. Numa:la:, ibino tepo ipuwalo du konomote bitana, ba:bema: ibino ukui komate ibi kuba gabamo ba magatale gabo kuititi tetelo eta hido komo a:kanuma:mena:. Iyo, iba:te Godokono hibi komo ubiha:ma: eda:hate, huiyatiya daedae ukui komo uwatete ibino tepo ipuwaoeno ukui ba kodakoduilame, ibi ha:kiya ibi Godogodone ba:bo iya:hiliya: ebeno hido

* 4:13 Kol 1:28 * 4:15-16 Kol 1:18; 2:19

ka:ka: kolawema.* ¹⁹Ba:bema: dopamo iba:te kuba ododili ipuwalo kebe hilopo komo diya:tawahanakui, ba:ma tetelo atu kuba komokomo ba ododili iba:te hilopoha:ma: eda:hana. Ba: ba:ba ka:na iba:te ibino ukuiilo konomamo emalagidolena, kateneno ubi komamo papamila:halelo ibino apa:mo hiya:hiya: hilopo komo kododilinama:, iyo, iba:te ba:bako kuba ododilima: ibino iya:wa konomote itana.

²⁰A:iye, la: Kelisogodone ba:bako kuba emede komo kiya:tawahaha!
²¹Ba: hibila, la:le Ya:sukunu komo hidamo ulihumata, ba:bene la: ebe hibima: ba midina, ebegodolo ditana ba:be hibi gaboeno komokomo ebena okopa:te la: ba:bo iya:tulamia:ta. ²²Ba:bema: la: dopamo keba ka:na kemedeonamima, ba:be pakala emede komoeno hiliyonomo kuba ododili komo na:wadipikipulama:la:. Numa:la:, ba:be pakala emede komote la:eno ha:da amiho ubi komodo hibo gabo la:tamo ba ududi la: ba:bo kubahilamenama:ta,* ²³ba:bema: Godote la:eno tepo ipuwoeno ukui ulinoma: komidilima:, wadiyala la: haba ebetamo nikamiya:la:.*
²⁴Iyo, wadiyala la: ebena uli emede komoeno ododili komo nuwatiya:la:, lumagiti hidohido kaliko kopupulima: kalakalago duwatanako ba:ba ka:na. Ba: hibila, Godote ba:be uli emede komo a hibima: midipi mabuma: a:hidiuimia:miya: ale ebe huiyama: keda:hanama:, ba:bema: keba tetelo ale ebena uli emede ipuwalo hibilo demedenama:, ba:ba tetelo hopo habanapa:te ebena hibi komoeno tuputupu ba:gala talona emede komo a ipuwado hidamo kumima:na:.*

²⁵Ba:bema: hibima: mididawa, ha:da amiho tabo gala akolamaga:la:. Wadiyala ama: huiyatiya ama: tamelo demedena ba:be lumagitamo hibi tabo komokomo kapiya nolamaginakuya:, mabu a hibima: midipi hiliyonomate Kelisokono apema: kapimilo eda:hanama:.* ²⁶Ba:bema: ama: eta komoma: da:maubamena:, hidamo! Mauba komote hibo gabo ududi komodo ama: kubamo magata modoboha:, ba:bene keba tetelo mauba komote ama:godolo duluhukumini, wadiyala tiyolo na:wibadigamene. Iyo, kebe hegelalo mauba komote ama:tamo da:pemene, wadiyala ba:be atu hegelate nihitigaheno ama: dopamo amia:no mauba komo tama:mo nihatiya:,* ²⁷mabu hibila, ama: ba:moe ododi komodo Saitanatamo haba a:kikama:mena:ta.

²⁸Ba:gala eta komo. Kebe lumagiti komopino ilina ba:gala mani pilolo dopamo duwatanakui, ebete ba:bako kuba ododi komo miya:pate ebe ha:kiya ebena kokotamo hibi oko na:tupuima:mene. Ba: hibila, mani oko owati ipuwalo ebe ha:kiya ebena modoboha: komokomo ba modobuilame, gabote ebegodolo kakitanama:ne ebete awaepi atumu kakowalubilima:.

²⁹Ba:gala ama: kuba tabo komokomo akolamaginakala:, wadiyala ama: huiyatiya hido owalubi tabo komokomo kapiya nolamaginakuya:,

* 4:17-18 1Pit 1:14; Lom 1:21 * 4:22 Lom 8:13; Kol 3:9 * 4:23 Lom 12:2

* 4:24 Tup Mabu 1:26; Kol 3:10 * 4:25 Kol 3:8-9; Sek 8:16 * 4:26 Ohale 4:4; Ya:i 1:19-20

iyo, ba:bako tabo olamagi komote ama:godolo ba itana, ulihopa:te ibino modoboha: ukui komoma: hido owalubi buwatanakomena.*

³⁰Ba:bene la:eno ododili ipuwalo la: Godokono Gobogobotamo temeteme ikamema: modoboha:, mabu Godote ebe la:tamo ikalamia:ta, ebete la: ipuwalo ba emedena Godokono kukalama: keda:nama:. Iyo, ba:be kukalate la: ba:ma ka:na iya:tulamenata, la: ba: ebena gugudima: eda:hanamata ba:bema: ebena Hido Hegelate la: mabuma: hibinomolo kuluhukuma:ne, ba:be Hegelalo ebete la: ba:moe hopoeni hiliyonomo temeteme komone kuluhukulatelema:na:ta.* ³¹Ba:bema: wadiyala la: hiya:hiya: mauba komo hiliyonomo na:wadipipikulama:la:, ba:ma ka:na la:le eta lumagino komoma: la:eno tepo ipuwate kakama: akeda:hanakala:, ba:gala la:eno tepo ipuwalo koe komote akuluhukunakala:, iyo, la: eta lumagitamo hilopo ikamema: helo tabo ba:gala ebe iduduputimi tabo akaga:lanakala:, ba:gala la:eno ubi komo akihatentakala: ebe eta gabodo kubahimima:.* ³²Huiyatiya wadiyala la: ipuwalo etate etatamo malemale ba hawakalimi la:le komopino temeteme komoma: la:eno tepo ipuwa akakodakoduilama:la:, iyo, keba tetelo eta lumagiti kuba dododimini la: ebena kuba egebolemete nadodomiya:la:, Godote la:eno kuba Kelisoko ipuwalo egebolemete keba ka:na kadodolelamitiya:la ba:ba ka:na.*

Alo Ipuwalo Demedehona Ba:bi Tawakalubino Komo

5 ¹Hibila, la: ba: Godote konomamo demalagidolena ba:bi gugudilata, ba:bema: wadiyala la: la:eno emede ipuwalo ebe huiyama: neda:hanala:.* ²Numa:la:, Kelisote hoe ipuwalo ebena ape hawa:goeno ilina huiyama: miditi ebena ka:ka: a mabuma: Godotamo dikamiya:, Godote ba:be komo hido nibo ilina ikame komoma: goiya:. Ba:be mabuma: Kelisote atamo ebena konomo malemale keba ka:na ka:hawakalimiya:, wadiyala la: ba: ba:ba ka:na atu malemale ipuwalo nemedenala:.*

³Numa:la:, la: ba: Godokono tuputupu tawakalubilata, ba:bema: ba:moi kuba komokomo la:godolo akapola:nala:—kamenakamena ba:gala bohelemele pilo komo, apa:mo hiya:hiya: hilopo ododili komo, ba:gala mani konomamo emalagidolo komo. Iyo, ba:bakobako kuba ododili ipuwalo eta deha:potonomo kubate la:godolo akaitanala:, hibima: midiha:pa:te la:eno emede komoma: kuba tabo ga:lakapoma:. ⁴Ba:gala la: hiya:hiya: dalowa: ukui hawakalilamema: tabo akolamagiminakala:, iyo, komopino hilopo ododili komoma: tabo ga:laheno wadiyala la: huiyatiya hiya:hiya: tetelo kalakala tabo Godotamo na:wadiya:paa:latelenakuya:la:. ⁵Ba:bema: wadiyala la: ba:moe komo hidonomamo nemalagidolala: Puya:te kamenakamena ba:gala bohelemela:tamo pilo komo

* 4:29 Kol 4:6 * 4:30 Ais 63:10; 1Tes 5:19; Epe 1:13-14 * 4:31 Kol 3:8

* 4:32 Ma:t 6:14; 18:22-35; Kol 3:12-13 * 5:1 Ma:t 5:48 * 5:2 Yun 10:10; Ikuli 29:18

dododilinaka, ba:gala puya:te ibino apa:mo hiya:hiya: hilopo komo dododilinaka, ba:gala puya:te mani konomamo demalagidolona, ibi hiliyonomo ipuwalo etate Kelisoko ba:gala Godoko ibi netewapino Ko Gawadalagi komodo eta hido owalubi komo a:kuminakamene. Numa:la, pote mani konomamo demalagidolona, ebena komo ba: ida:da:li adikulamedawoeno komo huiyala. *

⁶Ba:bema: la: ipuwalo etate mahigate hopo habanapino daedae ukui komamo la: ha:da amiholamema: dewagelemene, la: ebena tabo akulia:la: Ba: hibila, nale kebe kuba komokomoma: la: da:kiyahalamema, ba:bako ododili komoma: Godokono konomo mauba komote kopema:ne, iyo, puya:te ebetamo papamila:ha ubiha:ma: deda:hana ba:ba:te kuba huiya kolawema:na:.* ⁷Ba:be mabuma: la: ba:bako tawakaluba:go eta komo ododihino iba:go akakapiyala.

⁸Ba: hibila, la: dopamo du ipuwalo emedenamimata, huiyatiya la: du ipuwane ikuliti ba:ma tetelo aeno Kodawoeno alo ipuwalo emedenamata, ba:bema: la: aloeno gugudima: ba eda:hana wadiyala la: alo ipuwalo hidamo na:wapata:lamenala:.* ⁹⁻¹⁰Iyo, la: Kodawa Godoko kokalakaluimima: la:eno ododili ipuwalo gabo hidamo numinakuya:la:, mabu numa:la:, puya:te alo ipuwalo hibilo demedehona, iba:godone hidohido gao hiliyonomate ikulinaka, ba:gala iba:te Godokono tuputupu emede komo ba hawakalimina ebena hibi tabo komokomo ba:bo olamagiminaka. ¹¹Ba:be mabuma: puya:te du ipuwalo demedehona, la: ba:bi tawakalubino ododili komamo iba:go akakapiyala:, mabu ibino ododili ipuwane eta hido gaote a:kuluhukale. Wadiyala la: huiyatiya Godokono alamo ibino ododili komo na:la:minaliya:la:, komo tawakaluba:te ba:bi kuba komoeno temeteme ipuwa hidamo kumima:, ¹²mabu hibila, tuputupu lumagiti tabo goema: kohilopoma:ne iba:te diya gabodo dododilinaka ba:bi komoma:!

¹³Ba:gala eta komo. Tawakaluba:te dugumuilina Godote ba:bi hiliyonomo komo awalela ipuwane ebena alamo kuluhukulatelema:ne, iyo, ba:bi komoeno hibi ipuwa ba:bo kohawakalahalema:na:,* ¹⁴ba:bema: ba:moe hopoeno hiliyonomo komo ipuwalo alote kebe komo da:la:minamene tawakaluba:te hidonomamo kumima:na:, awalela ipuwalo gala a:kitanamene. Ba:moe ba:be mabuma: Godokono tawakaluba:te eta mulu tabo ba:ma ka:na ga:lana,

“U da:watita, ama: na:mahiga!

Ama: hoe ipuwane uluhukuti

ka:ka: gala da:kalawemena:,

Kelisokono alote ama: ba:bo ka:la:minama:na:ta.”*

* 5:5 1Kol 6:9-10; Kol 3:5 * 5:6 Kol 2:4,8; Lom 1:18

* 5:8 Epe 2:13; Kol 1:13; 1Pit 2:9; Yon 12:36 * 5:13 Yon 3:20-21

* 5:14 Ais 26:19; Lom 13:11

¹⁵Ba:bema: wadiyala la: mulu ukui tawakalubima: ba eda:hana la:eno ododili komokomo hidonomamo nemalagidolenala:, iyo, muluha: tawakalubi akibamilatela:la:.* ¹⁶Numa:la:, hopo haba konomolo ba:ma tete ba: hibima: midiha:pino kuba ododili tetema: eda:na, ba:bema: Godote kebe hidohido tete la:tamo dikalamenaka, wadiyala la: ba:bi hiya:hiya: tetelo hido owalubi komo tawakaluba:tamo nododilinakuya:la:.
¹⁷Ba:bema: la: daedae tawakalubima: eda:haheno, huiyatiya Kodawa Godote la:le kododilima: ebenu ubi komo keba ka:na kihatena, wadiyala la: ba:bi komokomo hidamo niya:tawahanala:.

¹⁸Ba:gala eta komo. La: helo gala:ipi gao beya koamo akanihala:, mabu la: ba:ba ka:na dewagelema, la:eno niho tetelo daedaema: ba eda:ha la: ha:kiya la: ba:bo kokubahilamema:nemata. Wadiyala la: huiyatiya Godokono Gobogoboeno komo koamo na:nihonakuya:la:, ebete la:eno tepo ipuwa hidamo kotabuilamema:.* ¹⁹Ba:bema: la: la:eno tepo ipuwalo hiya:hiya: ohale alapiho komamo Godoko hidonomamo nadikuminakuya:la:. Iyo, ba: ba:ma ka:na Godokono Bukoeno Sam Ohale bukalo da:pola:na ba:bi ohale, ba:gala hibima: midipa:te Godokono hanohano komo hawakalilamema: dododilinaka ba:bi ohale, ba:gala ebenu Gobogobote la:eno tepo ipuwamo da:miya:tenako ba:bi ohale, la:eno hiya:hiya: tetelo komopa:te komopi ba:bi hiya:hiya: ohaleno tabamo ba owaluba:tihui la:eno Kodawatamo balapihonakomata.* ²⁰Ba:bene la:le aeno Kodawa Ya:su Kelisoko ta:mata komo kohawakalimima:, wadiyala la:eno emede ipuwalo kebe hiya:hiya: komate la:tamo dikulihona, la: ba:bi hiliyonomo komoma: Nabiwi Godotamo kalakala tabo na:wadiya:paa:latelenakuya:la:.*

**Hibima: Mididawa Dubu Ba:gala Ebenu Kamena
Iba:te Keba Ka:na Na:kemedenamena:**

²¹Ba:bema: hibima: midipa:la:, la: Kelisotamo ba papamila:ha, ebe hunamo kadipatema: wadiyala la: ipuwalo etate etatamo malemalelo na:papamila:hanakuya:la:.*

²²Ba:bema: wadiyala la: hibima: midipi kamenakamenate la:eno awa:tamo na:papamila:hanakuya:la:, la:le Kelisotamo keba ka:na ka:papamila:honama ba:ba ka:na.* ²³Numa:la:, Kelisote sose ipuwalo hibima: midipino watodawama: keba ka:na keda:na, ba: ba:ba ka:na dubuti ebenu kamenoenno watodawama: kaeda:na, huiyatiya wadiyala la: dubate ba:moe eta komo hidamo nemalagidolala:, sose tawakaluba:te Kelisokono apema: ba eda:hana, ebete ibi mabuma: ebenu malemale konomo hawakalimiti ibino Ka:ka: Mula:ledawama: ba:bo ediya:.*

* 5:15-16 Kol 4:5 * 5:18 Luk 21:34 * 5:19 Kol 3:16 * 5:20 Kol 3:17 * 5:21 1Pit 5:5
 * 5:22 Kol 3:18; 1Pit 3:1 * 5:23 1Kol 11:3; Epe 1:22

²⁴Ba:bema: sose tawakaluba:te Kelisotamo keba ka:na ka:papamila:hana, wadiyala kamenakamenate atumu ibino awa:tamo ba:ba ka:na na:papamila:hanakamena. ²⁵Huiyatiya hibima: midipi dubala:, la: ba:moe eta ko komo akadodala:. Kelisote sose tawakalubi malemalelo ba emalagidolena ibi mabuma: ebena ka:ka: gobogobamo keba ka:na kihatiya:, wadiyala la: ba: ba:ba ka:na la:eno kamenakamena malemalelo nemalagidolenala:.*

²⁶Numa:la:, Kelisote ebena ka:ka: gobogobamo ihate komodo ebete sose tawakalubi ba: dito uwatiya:, iba:te Godokono talonapima: ba eda:hana ebena oko kowatinama:. Iyo, Kelisote ba:bi tawakalubino kuba ododili komo ba:gala ibino tepo ipuwoeno dalowa: ukui komo ebena taboeno komokomamo ukulalenomo dukulaliya:, iba:te uliuli tawakalubima: ba:bo eda:huya:, tawakaluba:te mala: ikila komodo dulinomoma: keba ka:na keda:hanaka ba:ba ka:na.* ²⁷Ba: hibila, Kelisote ebena ubi komo ba:ma ka:na ihatiya:, ebena oko owati komodo sosete hagalu bohelema: deda:mene, ba:bene ebe ha:kiya ba:be hido a:la:mina sose ebena kamenama: kolawema:ne. Ba:bema: ba:be kamenagodolo eta kuba deha:potonomote a:kitanamene, iyo, ebete eta dubuino komo iya:tawaheno tuputupunomolo ba emedena, ebete da:pulinako ba:be kaliko ba: dalowa:ha: hidonomo kalikola, ebena a:la:mina bada konomola:ka:!*²⁸

²⁸Ba:bema: wadiyala hibima: midipi ipuwalo eta dubuti ebena kamena malemalelo nemalagidolonamene, ebe ha:kiya ebena ape keba ka:na kemalagidolona ba:ba ka:na. Numa:la:, dubuti kamena da:lawemene ba:ba tetene tupuimiti ibino emede ka:ka:te kapiyama: keda:ma:ne, ba:bema: keba tetelo ebete ebena kamena demalagidolona, ba:be atu gabodo ebe ha:kiya ebe na:kemalagidolona. ²⁹Ba: hibila, ba:moe hopolo eta dubuti ba:ma ka:na kemedena:, ebete ebena apena modoboha: komokomo ulame tetelo ebe ha:kiya ebe a:kowaluba:le. Ao, dubuino ododili komo eba ka:naha:. Keba tetelo baa: kape komote ibi dulame, ibi ha:kiya ibi owalubilima: baa: ohote ba:bo nahanaka, ba:bema: wadiyala hibima: midipi dubate ibino kamenakamenoeno modoboha: komokomo ipuwalo ibi atumu na:kowalubilinakamena:. Numa:la:, Kelisote a sose tawakalubi konomamo ba emalagidoloena ebete a ba:ba ka:na owalubinako, ³⁰mabu a hibima: midipi hiliyonomo ba: ebena apena komokomola.

³¹Ba:bene Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na itana, “Ba:moe ba:be mabuma: dubuti ebena menoko nabiwi miya:paleta ebena kamenago kapiyama: keda:ma:ne.”* ³²Numa:la:, ba:moe taboeno eta ipuwa komote diya ditana, nale ba:be komo la:tamo ba:ma ka:na hawakalimimo, sose tawakalubi ba: Kelisokono kamenala, ba:bema:

* 5:25 Kol 3:19; 1Pit 3:7 * 5:26 Tai 3:5 * 5:27 2Kol 11:2; Kol 1:22 * 5:31 Ma:t 19:5

hibima: midipi ba:gala ebe iba:te kapiyama: hibinomolo eda:na.*
 33 Ba:bema: la: ba:be naeno dopo iya:tulame tabo ba lawe, ba:moi
 netewa koko komo atumu na:kemalagidola:la: Dubuti ebe ha:kiya ebe
 keba ka:na kemalagidolona, wadiyala ebete ebena kamena ba:ba ka:na
 nemalagidolonamene, ba:gala kamenate ebena tepo ipuwoeno ukuilo ebe
 ha:kiya ebe hopamo ba ihate ebena awi hunamo nadipatenakamene.

**Hibima: Midipi Gugudi Ba:gala Ibino Nabi Menokobi
 Iba:te Keba Ka:na Na:kemedenamena:**

6 1Guguda:la:, wadiyala la: la:eno nabi menokobi iba:tamo
 na:papamila:hanakuya:la:, mabu Godote ba:be komo tuputupu
 ododi komoma: goena.* 2-3 Iyo, Godote Isalaela tawakaluba:tamo eta ko
 tutumu tabo ba:ma ka:na ikalamiya:, “Amia:no nabiwi ba:gala menoko
 ibino komoma: kuba tabo olamagihino iba:tamo na:papamiwatanakuya:.”
 Ba:bene ebete gala na:kagoiya:, “Ba:moe tutumu tabamo papamiwata
 komodo ama: hido owalubi komo nagodone ba:ma ka:na kolawema:na:ta,
 ama:le tete ga:ga:nomolo hido hopolo ba emedena hiliyonomo komokomo
 ipuwalo nale ama: hidonomamo bowalubinakomata.” Ba:bema: numa:la:,
 Godokono Tutumu Tabo hiliyonomo ipuwalo ba:moe tutumu ba: dopo
 tutumuma: ediya:, lumagino papamiwata komodo Godote ebetamo hido
 owalubi komo kihatenakoma: hibilo a:goiya:.*

4Ba:gala la: puya:te nabima: deda:hanama, la: la:eno gugudino ododili
 komokomoma: ibi hiliyonomo tetelo koamo akakiyahalamanakala:, iba:te
 ibino tepo ipuwalo la:tamo maubahakapoma:. Wadiyala la: huiyatiya
 Kodawa Kelisokono iya:tulame komamo ibi ba tutumulatelena ibino kuba
 ododili tetelo iba:tamo modobo huiya nikalamenakuya:la:, iba:te hibima:
 midi ipuwalo hidamo kapepohoma:.*

Hibima: Midi Okopi Ba:gala Ibino Oko Namutulubi Ibino Ododili Komo

5Ba:bene koko okopi dubate la: pui mana:mo duwatiya:la la:le ibino
 huiyaha: oko kowatihonama:, ba:bi dubate ba:moe hopolo la:eno oko
 namutulubima: ba eda:hana, wadiyala la: la:eno ukuilo ibi tolelamelo
 ibi hunamo wadiya:paa:latelete iba:tamo na:papamila:hanakuya:la:,
 la:le Kelisotamo keba ka:na ka:papamila:honama ba:ba ka:na. Iyo,
 wadiyala la: la:eno tepo ipuwalo eta kuba ukui ugumuihino oko
 hibinomolo nowatinakuya:la:.* 6Ba:gala oko owati ipuwalo la: ba:ma
 ka:na akemalagidolala:, oko namutudawate natamo kokalakalama:
 ebete na dunamita ba:be kapiya tetelo nale oko hidamo bowatinakomo.
 Ao, eba ka:naha:. Namutudawate la: ulame tetelo ba:gala ulameha:

* 5:32 Haw 19:7 * 6:1 Kol 3:20 * 6:2-3 Ikuli 20:12

* 6:4 Kol 3:21; Ohale 78:4; Mulu Tabo 22:6 * 6:5 Kol 3:22-23; Tai 2:9-10; 1Pit 2:18

tetelo, wadiyala la: Godokono ubi komamo papamila:halo, la: ha:kiya la: Kelisokono okopima: ba ga:la la:eno tepo ipuwoeno helo konomamo oko ba:bo nowatinakuya:la:. ⁷Iyo, la:le la:eno oko hibi kalakalago owati modobola, manaha: hopo habanapi kalakalulilamema; la: huiyatiya aeno Kodawa Kelisoko kokalakuimima: oko hidamo nowatinakuya:la:. ⁸Ba:bema: puya:te huiyaha: okopima: deda:hana ba:gala puya:te mani oko dowatihona, wadiyala la: hiliyonomate ba:moe ko komo akadodala;, aeno Kodawate hiliyonomo tawakalubino ododili komo ba ulamena, ebete hido okodawatamo ebene hido huiya hibinomolo kikamema:ne. *

⁹Ba:gala la: hibima: midipi oko namutuluba:la;, puya:te la:eno oko huiyaheno kowatihonama: mana:mo duwatiya:ma, la: ba:bi okopa:tamo atumu hido tepo ipuwoeno malemale na:hawakaliminakuya:la; iyo, keba tetelo iba:te oko modobodopolo owatihino, ba:ba tetelo la:le ibi temeteme huiya ikalamema: akakiyahalama:la:. Wadiyala la: ba:moe ko komo akadodala;, la: ba:gala ibi la: hiliyonomo ba: Hunu Habalo demedena ba:be Konomo Namutudawoeno huiyaha: okopilata. Ba: hibila, ba:be Kodawate kapiya gabonomodo hiliyonomo tawakalubino komo tuputupulu kanagilamelelamema:ne ibino modobo huiya iba:tamo kikalameholema. *

Hibima: Midipa:te Saitanatamo Alaholohoma: Kebe Ilina Ka:pupulinaka

¹⁰Ba:bema: ba:moe leta kuititi hapulu nale la: ba:ma ka:na kiyalamemata, la: aeno Kodawa Kelisoko ipuwalo ba emedena ebene konomo helo lawete helonomoma: neda:huya:la:. ¹¹Ba:gala la: hibima: midi komoeno alaholoho ipuwalo wato kikipo kolawema;, wadiyala la: Godokono alaholohoeno ilina hiliyonomo na:pupulinakuya:la;, ba:bema: Saitanakono ha:da amiho komate la:tamo dikulimina;, ba:ba tetelo la: modoboma: keda:hama:nemata la:le kodakodalo kola:mota:hanama:. * ¹²Numa:la;, aeno alaholoho komote komo hopo habanapa:tamo kitanaha;, huiyatiya ale hiya:hiya: kuba gobogobo kapiyago alaholohonakoma:. Iyo, ibi ipuwalo komo ba: helohelodopo gobogobola ba:gala komo ba: helohelonomo gobogobola, komo ba: ba:moe hopeno du ipuwalo da:wapata:lamena ba:bi gobogobola ba:gala komo ba: alomo hunulu heloamo da:wapata:lamena ba:bila. * ¹³Ba:bema: la:eno alaholo komoma: Godokono modobo ilina hiliyonomo na:pupula:la;, mabu hibila, la: ba:bi ilina ba pupuli, kuba tetete la:tamo duluhukumini, la: Saitanatamo ba:bo kohelohelohoma:nemata, iyo, alaholo ipuwalo la:le haba ebetamo ikameheno kodakodalo kola:mota:hanama:nemata.

¹⁴Ba:bema: hibima: mididawa, ama: kodakodalo ba la:na ba:ma ka:na na:hiduya. Ama:le Godokono hibi komo amia:no kamakemo puliti

* 6:8 2Kol 5:10; Kol 3:24-25 * 6:9 Kol 4:1; Lom 2:11 * 6:11 Lom 13:12; 2Kol 10:4

* 6:12 1Pit 5:8-9

na:kodakoduimiya:, ba:gala ebena tuputupu emede komo amia:no nehe ilinamo kapuliti, * 15 ba:gala ebena hete tawakaluba:tamo dikalamena ba:be Hido Tabo amia:no nato ilinamo na:pupuliya:, alaholoho ipuwalo amia:no natote igulugadigakapoma: * 16 Ba:bene ama:le Godoko hibima: da:midina, wadiyala ama: hiliyonomo tetelo ba:be komo amia:no makeyo ilinamo lawete natanakuya:, mabu hibila, ama:go dalaholona ba:be Kubadawate ebena koe powagoeno tele ama:tamo da:pemelemene, ama: modoboma: keda:ma:na:ta ba:bi ilina amia:no hibima: midiki komamo koduhilamema: 17 Ba:bene tawakalubino ka:ka: mula: komote Godogodone duluhukuna, wadiyala ama: alaholoho ipuwalo ba:be komo amia:no dibamo kapuliti, ba:gala Godokono Gobogoboeno alaholo gili akona:lawiya:, ba:be gili ba: Godokono Tabola. *

18 Ba:bene hiliyonomo hiya:hiya: tetelo la:le hiya:hiya: toetoe tabo ga:la komodo Godokono Gobogoboeno heloamo ebetamo nolamagiminakuya:la:, iyo, wadiyala la: ba:be komo ododima: heloha:ma: eda:haheno ebena hiya:hiya: tawakalubi hiliyonomo ba:bo na:wadiya:paa:latelenakuya:la: * 19 Ba:gala wadiyala la: na mabuma: Godoko atumu ba:ma ka:na na:katoemehonakuya:la:, keba tetelo nale Hido Tabo kolamagima: hido tete duminakomo, ebete natamo hidohido ukui modobolo nikanamenakamene. Numa:la:, Godote ba:be Taboeno ipuwa tawakaluba:tamo dopamo ugumuiya:, huiyatiya ba:ma tetelo ebe ubi bihatena nale ba:be komo hibima: midiha:pa:tamo tolehenoba hawakalimi iba:te hidamo kiya:tawahama:, * 20 iyo, nale Hido Tabo hiya:hiya: tawakaluba:tamo atama: ebete na ba:bema: ka:namiya:. Ba: hibila, ba:be oko owati mabuma: nale gabomanino du genamalo emedenamo, ba:bema: wadiyala la:le toetoe tabamo na Godotamo nadipatenenakuya:la:, ebete modobo helo natamo ba ikaname ba:be Tabo olamagi ipuwalo nale toleha:ma: keda:nama: *

Polote Leta Kuititi Hapulu Tabo Komokomo Dolamagiya:

21 La: nonolata, aeno hibima: mididawa ekawi eta Tikikasiti la:tamo da:puluhukumini, ebete naeno emede komo ba:gala ododili komo hiliyonomo la: kopikiyalamema:na:ta. Ba: hibila, ebete Kodawa Ya:sukunu eta hido okodawama: eda:na, * 22 ba:bema: nale ebe la:tamo poememo, la:le aeno emede komokomo ebegodolo dulihoma la: kalakala ba:bo kolawema:nemata.

23 Ba:bema: wadiyala Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko iba:te hibima: midipi ekaki hiliyonomatamo hete komo ba:gala

* 6:14 Ais 11:5; 59:17; 1Tes 5:8 * 6:15 Lom 10:15 * 6:17 Yun 4:12

* 6:18 Luk 18:1; Kol 4:2; 1Tes 5:17 * 6:19 Kol 4:3-4; 2Tes 3:1 * 6:20 2Kol 5:20; Pai 9

* 6:21 Oel 20:4; Kol 4:7-8; 2Tim 4:12

malemale emalagidolo komo ba ikalame ibino hibima: midi komo ba:bo na:koimilama:mena: 24 Ba:gala puya:te emedena emedena tetelo aeno Kodawa Ya:su Kelisoko konomamo demalagidolonamena:, wadiyala Godokono malemale komote ibi hiliyonomagodolo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.